

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา “การสื่อสารสุขภาพที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย” ในครั้งนี้ ผู้ศึกษาเลือกใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นตัวแทนผู้ผลิตรายการโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” จำนวน 2 คน ได้แก่ ผู้เขียนบทโทรทัศน์ และผู้กำกับการแสดง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญซึ่งเป็นแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นที่มีบทบาทในการดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของเด็กและเยาวชน จำนวน 1 คน และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เด็กและวัยรุ่นพร้อมกับครอบครัว จำนวน 8 ครอบครัว รวม 23 คน นอกจากนี้ยังใช้การวิเคราะห์เอกสารต่าง ๆ (Documentary Analysis) ที่เกี่ยวข้องและการศึกษาจากเทปบันทึกการละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” จำนวน 8 ตอน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษา ดังนี้

3. เพื่อศึกษาแนวคิดและกลวิธีในการสื่อสารสุขภาพในรูปแบบละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัย 11-14 ปี

4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของเด็ก วัยรุ่น ผู้ปกครอง และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

โดยผู้ศึกษาได้กำหนดแนวทางในการสรุปผลการวิจัยไว้ 3 ส่วน ตามลำดับคือ

1. สรุปผลการศึกษา

2. อภิปรายผลการศึกษา

3. ข้อเสนอแนะในการผลิตละครโทรทัศน์สำหรับเด็ก และวัยรุ่น เพื่อการสื่อสารสุขภาพและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

สรุปผลการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “การสื่อสารสุขภาพที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย” ทำให้เห็นถึงลักษณะการสื่อสารสุขภาพผ่านรายการละครโทรทัศน์ โดยการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่น ทั้งในส่วนของกลวิธีการดำเนินเรื่องที่ทำให้น่าสนใจและกลวิธีการสอดแทรกสาระในละครโทรทัศน์ ความคิดเห็นจากผู้ชมกลุ่มเป้าหมายได้แก่ เด็ก วัยรุ่น และผู้ปกครองที่ได้รับประโยชน์จากการชมรายการละครโทรทัศน์ รวมทั้งความคิดเห็นจากแพทย์ผู้เชี่ยวชาญจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่น เพื่อการพัฒนารายการละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมต่อเด็กและวัยรุ่น ซึ่งการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ สามารถสรุปผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วนตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แนวคิดและกลวิธีในการสื่อสารสุขภาพในรูปแบบละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีช่วงอายุ 11-14 ปี

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเด็ก วัยรุ่นและผู้ปกครองกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก”

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นที่มีต่อประเด็นสุขภาพที่ปรากฏละครโทรทัศน์เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

ส่วนที่ 1 แนวคิดและกลวิธีในการสื่อสารสุขภาพในรูปแบบละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีช่วงอายุ 11-14 ปี

จากการศึกษาพบว่า แนวคิดและกลวิธีในการสื่อสารสุขภาพในรูปแบบละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีช่วงอายุ 11-14 ปี เพื่อให้ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายมีความสนุกสนาน และได้รับประโยชน์เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพของเด็กและวัยรุ่นเกิดจากความตั้งใจและความสามารถของผู้ผลิตในการสร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ คือ 1. แนวคิดในการนำเสนอละครโทรทัศน์ และ 2. กลวิธีในการนำเสนอละครโทรทัศน์

1. แนวคิดในการนำเสนอละครโทรทัศน์

การผลิตละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายและสามารถเป็นตัวแทนของเด็กและวัยรุ่น เพื่อให้เด็กและวัยรุ่น รวมทั้งผู้ปกครองได้รับประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า ผู้ผลิตละครโทรทัศน์มีแนวคิดในการนำเสนอ ดังนี้

1.1 จุดมุ่งหมายในการนำเสนอ

ผู้ผลิตมีจุดมุ่งหมายในการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” เพื่อสื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่นให้มีความมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายและจิตใจ อันเป็นผลมาจากฮอร์โมนเพศที่แต่ละบุคคลจะเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงไม่พร้อมกัน อาจทำให้เด็กเกิดความกังวล และไม่สบายใจ รวมทั้งรู้สึกเขินอายเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงเหล่านั้น จึงไม่กล้าพอที่จะปรึกษาผู้ใหญ่ เช่น การผื่นเปื่อย การมีประจำเดือน การเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ง่าย ซึ่งอาจมีผลต่อความสัมพันธ์กับเพื่อนและครอบครัวจากความไม่เข้าใจกัน รวมทั้งผู้ปกครองไม่มีวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมหรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ผู้ผลิตจึงต้องการนำเสนอเรื่องราว เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขและป้องกันปัญหา นำไปสู่การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวจากการกระตุ้นให้ผู้ปกครองหันมาสนใจปัญหาของเด็กและวัยรุ่น โดยเฉพาะพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 8-14 ปี อันเป็นจุดเริ่มของการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น เพื่อให้ละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” มีความเหมาะสมและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายได้ดียิ่งขึ้น ผู้ผลิตจึงคัดเลือกตัวละครที่สามารถเป็นตัวแทนกลุ่มเป้าหมายเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 11-14 ปี เนื่องจากมีความเห็นว่าช่วงอายุ 8-12 ปี เป็นช่วงรอยต่อระหว่างวัยเด็กไปสู่วัยรุ่นที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทางด้านพัฒนาการที่ไม่แตกต่างกันมาก

1.2 กระบวนการสร้างสรรค์เรื่องราวของละครโทรทัศน์

กระบวนการสร้างสรรค์เรื่องราวของละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” นั้น กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เป็นผู้กำหนดประเภทเรื่องในการนำเสนอปัญหาของเด็กในวัยที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยรุ่น ส่วนการกำหนดเรื่องราว และการสร้างโครงเรื่อง ผู้เขียนบทโทรทัศน์เป็นผู้สร้างสรรค์จากความรู้และประสบการณ์ของตนเอง ทั้งในอดีตและปัจจุบัน โดยจำลองครอบครัวที่สามารถเป็นตัวแทนของครอบครัวทั่ว ๆ ไป ในสังคม ที่มีตัวละครหลักเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการสื่อสาร และสร้างตัวละครแวดล้อมที่มีความหลากหลายจนสามารถเป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมายหลายกลุ่ม จากนั้นจึงนำประเด็นปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับเด็กและวัยรุ่นมาสร้างสถานการณ์ให้เกิดเรื่องราวต่าง ๆ ขึ้น

1.3 การสร้างตัวละคร

ผู้ผลิตได้สร้างตัวละครที่เป็นตัวแทนของกลุ่มเป้าหมาย โดยสร้างตัวละครหลักขึ้นมาก่อน คือ เด็กเพศชายอายุ 11 ปี จากนั้นจึงสร้างตัวละครที่มีความแตกต่างด้านเพศและวัย ได้แก่ เด็กเพศหญิง อายุ 12 ปี และเด็กวัยรุ่นเพศชาย อายุ 14 ปี เป็นครอบครัวเดียวกันตามลำดับ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่เด็กและวัยรุ่นจะต้องเผชิญในยุค

ปัจจุบัน จากนั้นจึงสร้างตัวละครแวดล้อมของตัวละครหลักที่มีความแตกต่างทางด้านเศรษฐกิจ การศึกษา บุคลิกลักษณะ เพื่อให้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคม ซึ่งผู้ผลิตได้ให้ ตัวละครแต่ละตัวมีบุคลิกลักษณะที่เป็นธรรมชาติความสัมพันธ์ของตัวละครที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด คือ มีการทะเลาะกันบ้าง แต่ก็ยังมีความเอื้ออาทรต่อกัน ให้ความช่วยเหลือกันได้

1.4 การนำเสนอที่แตกต่างจากละครทั่วไป

แนวคิดในการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” แตกต่างจาก ละครทั่วไป เพราะเป็นละครที่เน้นการสื่อสารเนื้อหาสาระไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่น ผู้ผลิตได้วางแนวคิดในการนำเสนอให้มีความสมดุลระหว่างสาระและบันเทิง โดยต้องนำเสนอให้ ตัวละครมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่สังคมต้องการ เพื่อให้ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและทำ ให้พ่อแม่ได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง ซึ่งการแสดงพฤติกรรมของตัวละครที่สร้างความบันเทิงให้กับ ผู้ชมเหมือนละครทั่วไปไม่สามารถแสดงออกได้ เช่น พฤติกรรมของเด็กที่แสดงความก้าวร้าวกับพ่อแม่ จึงแตกต่างจากการนำเสนอของละครทั่วไปที่อาจจะมีความเป็นเด็กและวัยรุ่นแต่เหมาะสมที่ จะนำเสนอสำหรับกลุ่มเป้าหมายทั่วไป

1.5 ประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเสนอ

ผู้ผลิตที่มีความตั้งใจที่จะนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ให้มี ประโยชน์ต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่น และผู้ปกครอง ซึ่งผู้ผลิตได้ให้แง่คิดว่าละครทุก ประเภทให้ประโยชน์ได้ หากผู้ชมเลือกที่จะรับเอาคติ ความเชื่อ แนวคิดและประสบการณ์ที่ได้รับ จากละครไปใช้ประโยชน์ เพราะการนำเสนอมีความใกล้เคียงกับชีวิตจริงและเข้าถึงได้ง่าย ดังนั้น ในการผลิตโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ผู้ผลิตจึงนำเสนอละครสำหรับเด็กและวัยรุ่นที่มีความ เข้าใจง่าย เพื่อเด็กและวัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่ายและสามารถซึมซับเรื่องราวนั้นไปใช้ประโยชน์ใน การดำเนินชีวิต ถึงแม้ว่าจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กและวัยรุ่นได้ทั้งหมดในทันที สำหรับอุปสรรคในการเข้าถึงประโยชน์ที่ผู้ผลิตตั้งใจนำเสนอ นั้น คือ ศักยภาพในการแข่งขันของ สถานีโทรทัศน์ทีวีไทยที่ต้องแข่งขันกับรายการทางสถานีโทรทัศน์ช่องอื่น ๆ ที่ให้ความบันเทิง มากกว่าและได้รับความนิยมจากผู้ชมส่วนใหญ่อยู่แล้ว

2. กลวิธีในการนำเสนอ

2.1 กลวิธีการดำเนินเรื่อง

ผู้ผลิตมีกลวิธีในการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” โดยใช้ กลวิธีในการดำเนินเรื่อง 5 ขั้นตอน โดยการนำเสนอเรื่องราวที่เป็นละครสั้นจบในตอน (Series) มีการเปิดเรื่อง (Complication) ด้วยสถานการณ์ที่นำไปสู่เรื่องราวที่จะนำเสนอ เพื่อให้ผู้ชม กลุ่มเป้าหมายรู้ได้ว่าการนำเสนอในตอนนี้มีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง เช่น การเปลี่ยนแปลง

ทางร่างกายของเด็กที่กำลังจะเข้าสู่วัยรุ่น การเปิดเรื่องกล่าวถึงวัยของตัวละครและสถานการณ์ ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จากนั้นจึงใช้การผูกปม (Exposition) ให้ตัวละครเกิดปัญหาที่จะต้องตัดสินใจซึ่งจะมีทางเลือกสองทางเสมอ จากนั้นจุดวิกฤต (Crisis) ของเรื่องคือตัวละครหลัก กำลังตัดสินใจที่จะเลือกทำในสิ่งที่ตัวเองต้องการแต่จะมีอุปสรรคขัดขวางเสมอ หรือถูกสถานการณ์บีบให้ต้องตัดสินใจเลือกทางใดทางหนึ่งในที่สุด นำไปสู่จุดสูงสุดทางอารมณ์ของเรื่อง (Climax) เมื่อตัวละครตัดสินใจไปแล้วจะเกิดปัญหาขึ้นอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจจะต้องรับผิดชอบในสิ่งที่กระทำลงไป หรือเกิดสถานการณ์ที่สร้างอารมณ์ความรู้สึกส่วนลึกในจิตใจของตัวละคร เช่น ความรู้สึกซาบซึ้ง ความรู้สึกผิด ทำยที่สุดมีการคลี่คลายเรื่อง (Falling Resolution) โดยพ่อแม่จะมีบทบาทหลักที่จะเข้ามาช่วยแก้ปัญหาให้ หรือเป็นผู้คลี่คลายสถานการณ์ ผู้ที่มีส่วนบทบาทสำคัญ รองลงมาได้แก่ ครู และพี่น้องในครอบครัว

2.2 กลวิธีการสร้างความน่าสนใจ

ผู้ผลิตมีกลวิธีการสร้างความน่าสนใจหลากหลายวิธี คือ การเริ่มต้นเรื่องราวในละครโดยการเกริ่นสถานการณ์ (Foreshadowing) ที่จะทำให้ผู้ชมรู้เป็นนัย ๆ ว่าเหตุการณ์ต่อไปจะเป็นอย่างไร การสร้างความระทึกใจ (Suspense) ให้ผู้ชมเกิดความระทึกใจว่าเหตุการณ์ใดจะเกิดขึ้นตามมา หรือสถานการณ์จะเป็นอย่างไรต่อไป เช่น เด็กวัยรุ่นแอบนำวีซีดีไปมาดูที่บ้านแต่ต้องคอยหลบพ่อแม่และคนในครอบครัวผู้ชมจะมีความระทึกใจว่าเด็กวัยรุ่นจะได้ดู หรือจะมีใครมาเห็นบ้าง ในตอน “เลิฟซิ่น” การใช้ความบังเอิญ (Coincident) ที่เหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นโดยที่ตัวละครไม่คาดคิด เช่น สถานการณ์ที่ประจำเดือนของเด็กหญิงมาในช่วงของการเตรียมตัวไปเที่ยวทะเล ในตอน “ไม่มาตามนัด” และการสร้างตอนจบเรื่องที่น่าสนใจ (Ending) ด้วยการสร้างความประทับใจของตัวละครหลักที่เกิดภายในครอบครัว และส่วนใหญ่เป็นการจบแบบมีความสุข (Happy Ending) หลังจากปัญหาของตัวละครหลักได้รับการคลี่คลายแล้ว ซึ่งเป็นไปตามความคาดหมายของผู้ชม ส่วนรองลงมาเป็นจบแบบหักมุม (Twist Ending)

2.3 กลวิธีการสอดแทรกสาระ

ผู้ผลิตใช้กลวิธีในการสอดแทรกสาระลงในละครที่สำคัญ 2 วิธี คือ การแทรกเนื้อหาที่แฝงข้อคิดและคติการดำเนินชีวิตผ่านคำพูดของตัวละครสำคัญ ได้แก่ พ่อแม่ และครู และการสรุปเรื่องที่มีความหมาย โดยการสร้างเรื่องราวให้เด็กและวัยรุ่นผ่านพ้นปัญหาจนได้รับบทเรียนจากเรื่องราวทั้งหมด และการสร้างเรื่องราวให้ครอบครัวมีความเข้าใจกัน

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของเด็ก วัยรุ่น และผู้ปกครอง ที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

จากการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย โดย การศึกษาการสื่อสารสุขภาพทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพทางกาย มิติสุขภาพทางจิตใจและอารมณ์ มิติสุขภาพทางสังคม มิติสุขภาพทางจิตวิญญาณและปัญญา ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายได้แสดง ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับความเข้าใจของครอบครัวที่มีต่อสุขภาพของครอบครัวในเด็กและวัยรุ่น และ ความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพทั้ง 4 มิติจากละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานี โทรทัศน์ทีวีไทย ดังนี้

1. ความรู้ความเข้าใจของครอบครัวที่มีต่อสุขภาพของครอบครัวในเด็กและวัยรุ่น

โดยส่วนใหญ่ครอบครัวจะมีการรับรู้สุขภาพทางกายเป็นอันดับแรก โดยจะ กล่าวถึงความเจ็บป่วยเล็ก ๆ น้อย ๆ และความเป็นห่วงว่าลูกอาจมีอาการของโรคบางอย่าง เช่น ภูมิแพ้ แต่หากมีการเชื่อมโยงสุขภาพในมิติต่าง ๆ ให้ครอบครัวได้เลือกที่จะอธิบาย ครอบครัวก็สามารถแยกเป็นมิติต่าง ๆ ได้ โดยให้ความสำคัญกับมิติอื่น ๆ อย่างมีความสัมพันธ์กันด้วย เช่น การรับรู้ว่าคุณภาพทางกายดีสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ดี และหากสุขภาพทางจิตใจ และอารมณ์ดีจะส่งผลต่อสุขภาพทางกายที่ดีและสุขภาพทางสังคมที่ดี

2. ความคิดเห็นของเด็ก วัยรุ่น และผู้ปกครองที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

2.1 ประเด็นสุขภาพทางกายที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่น เล็ก”

ความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครองที่ได้จากการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ในมิติสุขภาพทางกาย พบว่า การนำเสนอมีความ เหมาะสมต่อพ่อแม่ของเด็กวัยรุ่น เพื่อให้มีทักษะในการให้คำปรึกษากับลูกอย่างเหมาะสมและมีการเตรียมความพร้อมที่ดีให้กับลูก โดยเฉพาะความรู้ทางด้านเพศศึกษาที่พ่อแม่สามารถพูดคุย แลกเปลี่ยนกับลูกได้ โดยไม่ต้องให้ลูกไปแสวงหาความรู้เองจากโลกภายนอก อีกทั้งยังสามารถ เป็นตัวแทนของพ่อแม่ที่จะสอนลูกได้ ในขณะที่เด็กวัยรุ่นชายมีความคิดเห็นว่า ถึงแม้ว่าจะมีเนื้อหา ที่ให้ความรู้ แต่เป็นเรื่องที่ไม่น่าสนใจ เนื่องจากเป็นความรู้ที่ได้จากบทเรียนมาแล้ว และเรื่องราวใน ละครปรากฏว่าตัวละครมีความไร้เดียงสาที่ผิดไปจากความเป็นจริงของเด็กวัยรุ่นในวัยเดียวกัน การนำเสนอในรูปแบบละครโทรทัศน์จึงมีความเหมาะสมกับเด็กที่มีอายุน้อยกว่า ส่วนเด็กวัยรุ่น

หญิงมีความคิดเห็นว่าการนำเสนอมีความสนุกสนานและให้ความรู้ได้เช่นเดียวกับที่แม่สอน แต่ยังคงมีความกังวลบ้างเล็กน้อยจากการมีประจำเดือน

2.2 ประเด็นสุขภาพทางใจที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก”

ความคิดเห็นของเด็กและวัยรุ่นที่ได้จากการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ในประเด็นสุขภาพทางใจคือ ความต้องการความรักจากพ่อแม่ เด็กมีความรู้สึกซาบซึ้งกับเรื่องราวที่แสดงถึงความผูกพันระหว่างพ่อแม่กับลูก ส่วนผู้ปกครองมีความคิดเห็นว่าการนำเสนอของละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทำให้รู้สึกว่าสามารถแสดงความรักต่อกันได้โดยไม่มีความรู้สึกเขินอาย ส่วนสุขภาพทางอารมณ์นั้น เด็กและผู้ปกครองมีความคิดเห็นตรงกันว่า พ่อแม่ไม่ควรกดดันลูกในด้านการเรียนมากเกินไป เพราะจะทำให้เกิดความเครียดจนมีผลกระทบต่อสุขภาพทางสังคม และสุขภาพทางจิตวิญญาณของเด็กได้ นอกจากนี้ พ่อแม่มองเห็นว่าการนำเสนอในละครโทรทัศน์ดังกล่าว เป็นตัวอย่างของครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจ และสังคม ที่ดีจึงทำให้พ่อแม่ในบางครอบครัวมีความคาดหวังกับลูกสูงเกินไป

2.3 ประเด็นสุขภาพทางสังคมที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก”

ความคิดเห็นของเด็กและวัยรุ่นที่ได้จากการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ในประเด็นสุขภาพทางสังคม คือ การรับรู้เรื่องความสามัคคีและการช่วยเหลือกัน พ่อแม่ของเด็กมีความคิดเห็นว่าเป็นประโยชน์นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ และเป็นการปลูกฝังแนวความคิดและนิสัยที่ดีให้กับลูก เพื่อให้เด็กรู้จักหน้าที่ของตนเอง โดยเฉพาะเด็กผู้ชายที่สามารถปลูกฝังความคิดเรื่องการเป็นผู้นำครอบครัว รวมทั้งการแบ่งหน้าที่กันและการทำกิจกรรมภายในครอบครัวร่วมกันโดยไม่มีการแบ่งแยกเพศ และเด็กก็สามารถช่วยเหลืองานบางอย่างได้ โดยใช้แนวคิดจากละครโทรทัศน์เป็นจุดเริ่มต้นให้เด็กรู้จักรับผิดชอบงานที่ไม่หนักเกินไปได้ เพื่อเป็นการกระชับความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัว นอกจากนี้ พ่อแม่มองเห็นว่าละครโทรทัศน์เหมาะสมกับการชมภายในครอบครัวเพื่อการสื่อสารภายในครอบครัวอีกด้วย

ส่วนในด้านมิติสุขภาพทางสังคมของเด็กวัยรุ่นนั้น พบว่า การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย มีความเหมาะสมกับพ่อแม่ของเด็กวัยรุ่นมากกว่า เนื่องจากทำให้รับรู้ได้ว่าเด็กวัยรุ่นในยุคปัจจุบันมีพฤติกรรมและความต้องการอย่างไร เกิดขึ้นบ้าง ซึ่งจะทำให้พ่อแม่เตรียมพร้อมรับมือกับสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้น และการนำเสนอในละครโทรทัศน์สามารถเป็นตัวอย่างในการดูแลลูกให้กับครอบครัวอย่างเหมาะสม ด้วยการให้ลูกมีอิสระในการคิด ไม่บังคับให้เด็กวัยรุ่นอยู่ในกรอบเกินไป และมีวิธีการดัดนิสัยลูกที่มีพฤติกรรม

ออกนอกกฎ กติกาของสังคมโดยไม่ใช้ความรุนแรง แต่ยังมีความเห็นว่าถ้าลูกเริ่มเหลวไหลเรื่องเวลาจะทำให้เป็นเรื่องยากที่จะกลับมาดูแลลูกได้เหมือนเดิม

2.4 ประเด็นสุขภาพทางจิตวิญญาณที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก”

ความคิดเห็นของเด็กวัยรุ่นและผู้ปกครองที่ได้จากการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ในประเด็นสุขภาพทางจิตวิญญาณ คือ การนำเสนอมีความเหมาะสมทั้งเด็ก และพ่อแม่ของเด็ก ทำให้เด็กได้รับรู้สถานการณ์ในโลกแห่งความเป็นจริงว่าพ่อแม่ต้องทำงานหนัก เพื่อจะหาเงินมาใช้จ่ายภายในครอบครัว และรับรู้สถานการณ์ในปัจจุบันที่ครอบครัวจะได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอก ซึ่งเด็กควรจะยอมรับสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงภายในครอบครัวได้ ส่วนพ่อแม่ของเด็กจะได้รับประโยชน์จากคติในการดำเนินชีวิตที่ สอดแทรกอยู่ในละครโทรทัศน์ โดยนำแง่คิดที่ได้จากละครมาอธิบายให้ลูกเข้าใจได้ โดยให้ เปรียบเทียบจากชีวิตจริงกับเรื่องราวที่ปรากฏในละคร เพื่อให้เด็กซึมซับความรู้สึกว่าหากเวลาที่ ครอบครัวมีปัญหาทางเศรษฐกิจลูก ๆ มีความสำคัญต่อครอบครัวในการช่วยกันประหยัดและเป็น กำลังใจที่ดีต่อกัน รวมทั้งการดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างไรในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะต้องมีการปรับตัวเข้ากับ ลูกบ้างเพื่อให้สามารถพูดคุยกับลูกได้ทุกเรื่อง นอกจากนี้ พ่อแม่ยังรับรู้ความรักและการให้ กำลังใจที่ดีต่อกันภายในครอบครัวมีผลต่อการดูแลลูกในยุคปัจจุบัน

2.5 การนำเสนอของละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” มีความสนุกสนานติดตามและทำให้เกิดการสนทนาภายในครอบครัว

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” มีความเป็นธรรมชาติของเด็กที่สอดคล้องกับสถานการณ์ที่ใกล้เคียงความเป็นจริง รวมทั้งมี การดำเนินเรื่องราวที่สนุกชวนติดตาม เพราะตัวละครมีบุคลิกลักษณะความคล้ายคลึงกับกลุ่ม เพื่อนชีวิตจริงในบางแง่มุม และมีกิจกรรมที่เด็กชอบอยู่ด้วย สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตจริงใน บางแง่มุม

ละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทำให้เกิดการสนทนาภายในครอบครัว กลุ่มตัวอย่างมีการเปรียบเทียบว่าเหมือนกับในชีวิตจริง ซึ่งเป็นสถานการณ์ปัจจุบันที่สามารถพบ เห็นได้หรือเกิดขึ้นกับตัวเอง การสนทนาเกิดขึ้นระหว่างการชม เมื่อพ่อหรือแม่พบว่าเรื่องราวใน ละครสะท้อนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่อาจเกิดขึ้นกับลูกได้ ก็จะพูดกำชับกับลูกให้เห็นแง่มุม ของพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมเหล่านั้น โดยเฉพาะเรื่องราวในละครที่เป็นลักษณะการสะท้อน พฤติกรรมที่รุนแรง นอกจากนี้พ่อแม่จะมีบทบาทในการสอนลูกเพิ่มมากขึ้น โดยนำเรื่องราวที่ ปรากฏในละครโทรทัศน์มาเปรียบเทียบกับชีวิตตัวเอง ทำให้ครอบครัวมีโอกาสได้สนทนากันใน

หลายประเด็น เนื่องจากเรื่องราวในละครได้สะท้อนความเป็นจริงของครอบครัวในสังคมปัจจุบัน รวมทั้งให้แง่คิดและคติในการดำเนินชีวิตที่พ่อแม่สามารถนำมาพูดคุยกับลูกได้

2.6 ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก”

ข้อเสนอแนะของกลุ่มตัวอย่างในการปรับปรุงละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” พบว่า ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายเห็นความสำคัญของรายการโทรทัศน์ที่มีสาระ ทั้งภาครัฐและสถานีโทรทัศน์ควรให้ความสำคัญโดยการสนับสนุนให้มีการผลิตรายการอย่างต่อเนื่อง ระยะเวลาในการนำเสนอ ควรจะปรับเป็นช่วงเวลาประมาณ 19.00 น. ในวันธรรมดา และช่วงเช้าในวันเสาร์-อาทิตย์

ข้อเสนอแนะที่ต้องการให้มีการนำเสนอเพิ่มเติม คือ ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายต้องการให้นำเสนอในสิ่งที่เป็นชีวิตจริงของเด็กวัยรุ่นเพิ่มเติม เพื่อจะให้เห็นภาพความจริงของชีวิต เด็กวัยรุ่นว่าจะมีพฤติกรรมแบบใดบ้าง เพื่อสอนให้พ่อแม่รู้ว่าพฤติกรรมจริงในสังคมจะเกิดอะไรขึ้นบ้างที่เด็กวัยรุ่นจะต้องเรียนรู้

นอกจากนี้ มีความเห็นว่าละครควรนำเสนอในแง่มุมที่ดีของเด็กบ้าง เพื่อเป็นตัวอย่างให้เด็กรับรู้ว่าได้ทำสิ่งที่ดีแล้วจะได้ผลตอบแทนที่ดี และพ่อแม่เปิดโอกาสให้ลูกได้แสดงความคิดเห็นบ้าง เพื่อช่วยกันคิดแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นร่วมกัน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นของแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นที่มีต่อประเด็นสุขภาพที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

แพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กและวัยรุ่นได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่อประเด็นสุขภาพที่ปรากฏในการนำเสนอของละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ดังนี้

1. ความสำคัญของครอบครัวที่มีต่อเด็กและวัยรุ่น

ครอบครัวยังคงมีความเกี่ยวข้องและมีบทบาทที่สำคัญต่อเด็กและวัยรุ่นอย่างยิ่ง แต่พ่อแม่จะต้องเข้าใจถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับเด็กและวัยรุ่น จากวัยเด็กที่พ่อแม่บทบาทเป็นผู้สั่งการได้เปลี่ยนไปสู่วัยรุ่นที่มีความเจริญทางด้านสติปัญญา ต้องการข้อมูลที่เป็นเหตุเป็นผล จึงทำให้พ่อแม่ต้องเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ที่ยอมรับฟังมากขึ้น หรือเปลี่ยนมุมมองความคิดที่จะเปิดโอกาสให้ลูกมีโอกาสแสดงความคิดเห็น มีโอกาสได้ปรึกษาปัญหาในชีวิต และยอมรับการตัดสินใจของเด็กวัยรุ่นบ้าง ซึ่งการตัดสินใจนั้นจะต้องอยู่ในขอบเขตที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีของสังคม รวมทั้งไม่ก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตตนเองและผู้อื่น

2. การเรียนรู้กติกาทางสังคมของเด็กและวัยรุ่น

ผู้ที่มิบทบาทในการสร้างการเรียนรู้ทางสังคมของเด็กและวัยรุ่นที่มีความสำคัญยิ่ง นั่นคือ ครอบครัวและโรงเรียน โดยครอบครัวจะสอนให้เด็กรู้จักการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างเหมาะสม เด็กจะเรียนรู้ธรรมชาติและ ความแตกต่างระหว่างเพศหญิงและเพศชายผ่านกิจกรรมภายในครอบครัว โดยพ่อแม่สามารถเป็นตัวอย่างของการแสดงบทบาทหน้าที่จากการทำงานภายในบ้านที่จะต้องแบ่งงานกันทำและช่วยเหลือกัน นอกจากนี้ครอบครัวยังต้องสอนให้เด็กวัยรุ่นยอมรับ กฎ กติกาของสังคม แต่ถ้าหากเด็กวัยรุ่นต้องการที่จะฝ่าฝืน พ่อแม่ก็เปิดโอกาสให้ลูกได้เรียนรู้จากสังคมภายนอกได้บ้าง

การที่เด็กและวัยรุ่นไม่ทำตามกฎของโรงเรียนนั้นเนื่องจากเด็กและวัยรุ่นต้องทำตามกฎ กติกาที่เกิดขึ้นจากผู้ใหญ่เป็นผู้วางไว้ ทำให้เด็กและวัยรุ่นไม่ทราบเหตุผลของกฎหรือกติกานั้น ๆ จึงเกิดความสงสัย อยากรู้จนเกิดความรู้สึกทำทนาย ดังนั้น วิธีการที่จะทำให้เด็กและวัยรุ่นยอมรับในกฎ กติกาเหล่านั้นคือ เด็กและวัยรุ่นควรจะมีส่วนร่วมในการออกกฎ กติกาของโรงเรียนเพื่อจะได้เข้าใจและมี การควบคุมตนเอง

3. บทบาทของครอบครัวกับการแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กและวัยรุ่น

การดูแลสุขภาพทางใจของเด็กและวัยรุ่นนั้น คือการให้ความสำคัญคือการแสดงออกทางอารมณ์ เนื่องจากเด็กและวัยรุ่นมีอารมณ์เปลี่ยนแปลงรวดเร็วและอาจเกิดความเครียดได้บ่อย ดังนั้นเด็กและวัยรุ่นจึงมีความต้องการเทคนิคหรือวิธีการในการแสดงออกทางอารมณ์ที่เหมาะสม โดยครอบครัวสามารถเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กและวัยรุ่นซึมซับพฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ซึ่งมีวิธีการ คือ เมื่อพ่อแม่จะพูดคุยกับลูกจะมีการใช้เหตุผลในการพูดคุยกัน ไม่มีการแสดงออกทางอารมณ์ที่ก้าวร้าวรุนแรง

4. ครอบครัวกับความรู้เรื่องเพศศึกษาของวัยรุ่น

วัยรุ่นมีความต้องการความรู้ด้านเพศศึกษาจากคนใกล้ชิดโดยเฉพาะพ่อแม่ แต่พ่อแม่จะต้องเปิดใจยอมรับให้ลูกมีโอกาสซักถาม โดยพ่อแม่จะต้องมีทักษะในการให้ข้อมูลพูดคุยกับลูก เพื่อให้ลูกได้ข้อมูลจากแหล่งที่เชื่อถือได้มากกว่าที่จะไปหาความรู้ด้วยตนเอง จากเพื่อนหรือจากสื่อต่าง ๆ ซึ่งอาจจะได้ข้อมูลที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง วัยรุ่นมีความสนใจที่จะแสวงหาความรู้ที่เกี่ยวข้องทางด้านเพศศึกษา โดยเฉพาะมิติทางกาย ที่เกิดความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทางสรีระภายนอก

พ่อแม่ควรใช้โอกาสที่เหมาะสมในการพูดคุยเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่น โดยไม่จำเป็นต้องรอให้วัยรุ่นเกิดปัญหา ก่อน โดยมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นด้านเพศศึกษาที่เกิดขึ้นทั่ว ๆ ไป ส่วนในด้านผู้ผลิตละครโทรทัศน์ควรจะเสนอแนวทางที่เป็นจริง เพื่อให้

พ่อแม่ซึ่งเป็นผู้บริโภคปลายทางได้นำแนวทางการให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง

5. บทบาทสื่อมวลชนต่อการเรียนรู้ของเด็ก วัยรุ่น และครอบครัว

สื่อมวลชนมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของเด็ก วัยรุ่น และครอบครัวด้วยการนำเสนอวิธีคิดในการดูแลเด็กและวัยรุ่นในปัจจุบัน อีกทั้งยังช่วยให้ครอบครัวมีทักษะการสื่อสารจากพ่อแม่ไปสู่ลูกที่กำลังเข้าสู่วัยรุ่นได้ ในขณะเดียวกัน ในการนำเสนอของสื่อจะมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามกลุ่มเป้าหมายที่ต้องการนำเสนอ ซึ่งสื่อมวลชนควรจะมีการนำเสนอเนื้อหาที่เน้นไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นพ่อแม่ของวัยรุ่นมากขึ้นเพื่อให้เข้าใจพัฒนาการและสามารถสื่อสารกับลูกได้ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว จะทำให้เกิดครอบครัวที่เข้มแข็งที่สามารถดูแลเด็กและวัยรุ่นให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีได้

อภิปรายผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “การสื่อสารสุขภาพที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย” อาศัยทฤษฎีและกรอบที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ แนวคิดด้านการสื่อสารสุขภาพ แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพเด็กและวัยรุ่น แนวคิดเกี่ยวกับละครโทรทัศน์ ทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผู้ศึกษาได้นำประเด็นต่าง ๆ ที่ได้ศึกษามาอภิปรายผลภายใต้กรอบแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านี้ เพื่อความชัดเจน โดยพิจารณาได้ดังนี้

แนวคิดและกลวิธีในการสื่อสารสุขภาพในรูปแบบละครโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 11-14 ปี

นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของเด็กและวัยรุ่นที่สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน

ละครโทรทัศน์เป็นการสื่อสารมวลชนช่องทางหนึ่งที่สร้างความบันเทิงให้กับผู้ชม การผลิตละครโทรทัศน์จะต้องอาศัยกระบวนการสร้างสรรค์ ใช้กลวิธีการดำเนินเรื่องที่สร้างความสนใจให้แก่ผู้ชมกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งยังสามารถสอดแทรกสาระที่มีประโยชน์ให้กับผู้ชม จากแนวคิดในการนำเสนอของผู้ผลิตละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ที่นำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่นถึงความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นจากพัฒนาการตามวัยที่จะเปลี่ยนแปลงจากวัยเด็กสู่วัยรุ่น

ผู้ผลิตได้ศึกษาข้อมูลจากหนังสือจิตวิทยาเด็ก รวมทั้งประสบการณ์จากตนเองและคนใกล้ชิด แล้วปรับวิธีการนำเสนอ โดยสร้างตัวละครให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตที่เป็นธรรมชาติของเด็กและวัยรุ่น ซึ่งวิถีชีวิตและปัญหาของเด็กและวัยรุ่นนอกจากจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงตามพัฒนาการภายในตัวเองแล้ว ยังได้รับอิทธิพลจากปัจจัยภายนอกไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี สังคมและวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงอันมีผลกระทบต่อครอบครัวและตัวเด็กเองด้วย ดังนั้น การผลิตละครเรื่องนี้จึงสร้างตัวละครที่มีความแตกต่างกันตามอายุและพัฒนาการ เพราะถือว่าอายุเด็กตามพัฒนาการช่วงอายุ 10-12 ปี เป็นวัยแรกรุ่น (Pubertal) ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัยของศรีเรือน แก้วกังวาล (2549) เด็กจะมีลักษณะที่เกิด ความเปลี่ยนแปลงไม่พร้อมกันขึ้นอยู่กับปัจจัยอื่น ๆ ด้วย เช่น เด็กผู้หญิงจะเริ่มมีประจำเดือนในช่วงอายุ 10-13 ปี นอกจากนี้ ตัวละครแวดล้อมในละครโทรทัศน์จะต้องมีความหลากหลายตามสภาพสังคมทั่วไปที่เกิดขึ้นจริง ในแต่ละครอบครัวจะมีความแตกต่างทั้งพื้นฐานการศึกษา พื้นฐานทางเศรษฐกิจ พื้นฐานทางสังคม ส่งผลให้บุคลิกลักษณะของตัวละครเด็กมีความแตกต่างกันไป รวมทั้งเสนอให้เห็นปัญหาของเด็กที่จะเกิดขึ้นมีประเด็นที่แตกต่างกันด้วย เพื่อให้เข้าถึงผู้ชมกลุ่มเป้าหมายได้หลากหลายกลุ่ม

กลวิธีการนำเสนอที่ให้สาระและความบันเทิงที่เหมาะสมกับครอบครัว

ผู้ผลิตได้ใช้กลวิธีในการนำเสนอละครโทรทัศน์ที่สอดคล้องกับกระบวนการสร้างสรรค์เรื่องในกระบวนการสร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ของชยพล สิทธิโยธิน และสันติ เกษมสิริทัศน์ (2548) อันได้แก่ กลวิธีการดำเนินเรื่อง กลวิธีการสร้างความน่าสนใจ เพื่อสร้างความบันเทิงให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย อีกทั้งยังใช้กลวิธีสอดแทรกสาระในละครโทรทัศน์ เพื่อให้เป็นละครที่มีสาระเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่น นอกจากนี้ ยังเป็นการนำเสนอที่ใกล้เคียงกับละครประเภทตลกสถานการณ์ที่ใช้การดำเนินเรื่องและกลวิธีการสร้างความน่าสนใจในละครจะมีสถานการณ์ที่นำไปสู่ความตลกขบขัน ซึ่งจะ让孩子และวัยรุ่นสามารถเข้าถึงได้ง่าย ด้วยการนำเสนอในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสมกับเด็กและวัยรุ่น คือ ไม่เกิน 30 นาที ทำให้การดำเนินเรื่องมีความกระชับจากการเปิดเรื่องและการเกริ่นสถานการณ์ไปสู่จุดคลี่คลายสถานการณ์และการสร้างตอนจบ ซึ่งจะต้องสร้างความน่าสนใจให้กับผู้ชมได้ และท้ายที่สุดผู้ผลิตจะใช้กลวิธีสอดแทรกสาระที่บันเทิงเรียนและแง่คิด คติในการดำเนินชีวิตผ่านคำพูดของตัวละครที่มีความสำคัญ ได้แก่ พ่อแม่และครู เป็นผู้มีบทบาทในการดูแลเด็กและวัยรุ่น

นอกจากนี้ ผู้ผลิตยังคาดหวังให้กลุ่มเป้าหมายที่เป็นพ่อแม่ของเด็กและวัยรุ่นได้รับประโยชน์จากการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” เนื่องจากจะทำให้เด็ก วัยรุ่นและพ่อแม่เข้าใจกันมากขึ้น แต่ยังมีอุปสรรคในการเปิดรับชมรายการโทรทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็ก วัยรุ่นและผู้ปกครอง เพราะการผลิตรายการที่มีเนื้อหานี้อาจจะทำความบันเทิงลดลง

ไปบ้าง ดังนั้น ผู้ปกครองจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะชี้แนะให้เด็กมีโอกาสรับชมรายการที่เหมาะสม จากการศึกษาของ นราพร แยมอำพล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง “พฤติกรรมกาเปิดรับและความพึงพอใจที่มีต่อรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กของผู้ปกครองในเขตกรุงเทพมหานคร” พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นมารดา และมีพฤติกรรมกาเปิดรับรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กในวันเสาร์-อาทิตย์ โดยให้บทบาทเด็กเป็นคนเลือกเปิดรับชมรายการด้วยตนเอง เพราะเห็นว่ามีสารประโยชน์และความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งการศึกษานี้ทำให้ทราบว่า การส่งเสริมให้เด็กและวัยรุ่นเปิดรับชมรายการนั้นขึ้นอยู่กับ ผู้ผลิตมีหน้าที่ในการนำเสนอรายการที่สร้างความสนุกสนานและน่าสนใจ ส่วนผู้ปกครองของเด็กก็ควรส่งเสริมให้เด็กและวัยรุ่นได้ชมรายการที่มีสาระ

ละครโทรทัศน์กับการสื่อสารสุขภาพเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพเด็กและวัยรุ่น

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารสุขภาพได้นำคุณสมบัติของการสื่อสารมวลชนในรูปแบบต่าง ๆ มาใช้ประโยชน์ในการนำเสนอเนื้อหาสาระเพื่อการสื่อสารสุขภาพ ดังที่กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ได้ร่วมมือกับสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย ที่มีแนวคิดในการนำเสนอสื่อที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรให้ความสำคัญเพราะเป็นพลังสำคัญของการพัฒนาสังคมและการพัฒนาประเทศ ปัจจุบันเราจะพบว่าปัญหาความไม่เข้าใจเด็กและวัยรุ่นของผู้ใหญ่ทำให้เกิดความห่างเหินกัน เด็กและวัยรุ่นจึงต้องหันไปพึ่งพาความบันเทิงอื่น ๆ ที่คิดว่าจะเป็นที่พักพิงและเข้าใจวัยรุ่น อีกทั้งสื่อที่เหมาะสมกับเด็กและเยาวชนเพื่อปลูกฝังในการดูแลตนเองยังมีน้อย ดังนั้น การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” จึงถือได้ว่าเป็นการสื่อสารสุขภาพ เพราะเป็นความร่วมมือจากองค์กรด้านสุขภาพและองค์กรด้านสื่อมวลชนที่ใช้ศาสตร์ความรู้ทั้งสองด้านมาผสานกัน ตามแนวคิดของกมล อินททัศน์ ที่กล่าวว่า การสื่อสารสุขภาพ (Health Communication) เกิดขึ้นจากการผสมผสานระหว่างศาสตร์ 2 ศาสตร์ ได้แก่ “การสื่อสาร” และ “สุขภาพ” ซึ่งเรื่องราวที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” เป็นการสื่อสารเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพในแนวทางใหม่ ที่การสื่อสารมวลชนไม่ใช่เพียงเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการดูแลสุขภาพหรือการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บเท่านั้น

การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” จึงได้นำเสนอเรื่องราวที่มีส่วนช่วยในการสร้างเสริมสุขภาพของเด็กและวัยรุ่น ทำให้พ่อแม่มีทักษะในการดูแลลูก สร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวรวมทั้งการสร้างแนวคิดให้กับเด็กและวัยรุ่นรู้จักดูแลตนเองที่เหมาะสมตามวัย และรับรู้แหล่งข้อมูลความรู้ที่เชื่อถือได้มากที่สุดนั้นเริ่มต้นจากความรักความเข้าใจกันในครอบครัว ซึ่งจะมีผลต่อสุขภาพในประเด็นต่างของเด็กและวัยรุ่นทั้งในปัจจุบันและอนาคต สอดคล้องกับความหมายของการสื่อสารสุขภาพจากหน่วยสื่อสารสุขภาพ (The Health Communication Unit:

THCU) แห่งมหาวิทยาลัยโตรอนโต และรัทเซน (Ratzan, 1994) ที่สามารถสรุปได้ว่า การสื่อสารสุขภาพเป็นการใช้ทฤษฎีและกลยุทธ์ทางการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในการสื่อความหมายด้านสุขภาพไปสู่ปัจเจกบุคคล องค์กร ประชาชน จนถึงระดับสังคมโดยรวม เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ มีจิตสำนึกและค่านิยมด้านสุขภาพเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสุขภาพที่ดีของแต่ละบุคคลภายในชุมชน ดังนั้น การนำเสนอด้วยละครโทรทัศน์จึงเป็นกระบวนการสื่อสารสุขภาพอย่างหนึ่งที่สามารถสอดแทรกแนวคิดแนวทางการพัฒนาสุขภาพแนวใหม่เพื่อสื่อสารไปสู่ผู้รับสารเป้าหมายได้ โดยเริ่มต้นจากปัจเจกบุคคล ได้แก่ เด็กและวัยรุ่น พ่อแม่ ที่จะซึมซับแนวคิดด้านสุขภาพและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม และการปรับปรุงแนวคิดในการเลือกรับสื่อที่มีสาระในการสร้างเสริมสุขภาพมากขึ้นในการเลือกรับสารจากสื่อ ซึ่งละครโทรทัศน์สามารถสื่อสารสุขภาพทั้ง 4 ประเด็นต่อกลุ่มเป้าหมายในช่วงอายุ 11-14 ปี ตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นของ ศรีเรือน แก้วกังวาน ถือว่าเป็นช่วงวัยรุ่นตอนต้น (Early adolescent) ที่ยังมีพฤติกรรมค่อนข้างไปทางความเป็นเด็กอยู่มาก และถือว่าเป็นวัยแรกวัย (pubertal) มีลักษณะเป็นช่วงเปลี่ยนวัยของชีวิตทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางกายของเด็กวัยรุ่นเป็นต้นเหตุให้มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านอื่น ๆ ตามมา เช่น ด้านอารมณ์ ลักษณะสัมพันธภาพกับผู้อื่น ค่านิยม ทักษะคิด ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งการนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” สอดคล้องกับพัฒนาการตามวัยในด้านต่าง ๆ ดังนี้

การสื่อสารสุขภาพประเด็นสุขภาพทางกาย

กลุ่มเป้าหมายในการนำเสนอละครโทรทัศน์ครั้งนี้เป็นเด็กและวัยรุ่นที่กำลังมีพัฒนาการทางร่างกาย เนื่องจากการสร้างและการหลั่งฮอร์โมนเพศทำให้เห็นได้ชัดถึงการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย คือ สรีระภายนอกมีการขยายใหญ่โตขึ้น จากลักษณะดังกล่าวทำให้มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ คือ การเปลี่ยนแปลงทางเพศ ตามที่ พนม เกตมาน (2545) ได้กล่าวไว้ในตำราจิตเวชเด็กและวัยรุ่นถึงลักษณะสำคัญที่บ่งชี้ถึงพัฒนาการทางเพศอย่างเต็มตัว ได้แก่ เพศหญิงที่เริ่มมีประจำเดือน และเพศชายที่มีการหลั่งน้ำอสุจิและมีความสนใจใคร่รู้ในเรื่องเพศมากขึ้น โดยเฉพาะการให้ความสนใจต่อเพศตรงข้าม

การเปลี่ยนแปลงในมิติทางกายนี้เป็นส่วนหนึ่งของชื่อ “วัยรุ่น” ในการนำเสนอละครโทรทัศน์ เพราะหมายถึงปัญหาที่เด็กและวัยรุ่นมีความกังวลใจ เพศหญิงก็มีความกังวลใจว่าหากประจำเดือนมาจะต้องมีการเตรียมตัวอย่างไรบ้าง จะมีความพร้อมในเรื่องใดบ้าง ซึ่งละครได้นำเสนอให้เห็นว่า ถึงแม้ว่าเด็กจะมีความรู้จากตำราเรียนแล้วก็ตาม แต่ก็ยังเป็นเพียงแค่ทฤษฎีหรือแนวทางที่เป็นความรู้เท่านั้น การนำมาใช้จริงจะต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์จากภายนอก การหาความรู้เองจากตำราและจากเพื่อนไม่ใช่ทางออกที่ดีที่สุด ดังนั้น บทบาทของแม่จึงมีส่วน

สำคัญอย่างยิ่งต่อการให้ความรู้ในเพศหญิง เพราะแม่สามารถถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์สู่ลูกได้ดีที่สุด ส่วนเด็กวัยรุ่นเพศชายนั้น พ่อเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการดูแลให้ความรู้ เนื่องจากเป็นเพศเดียวกันจะทำให้การพูดคุยหรือปรึกษากันมีความง่ายกว่าแม่ซึ่งเป็นเพศตรงข้าม ตามที่นายแพทย์สุรียเดช ทรีปาตี ที่ให้แนวคิดไว้ว่า ครอบครัวมีส่วนสำคัญในการให้ความรู้เรื่องเพศแก่เด็กวัยรุ่น แต่พ่อแม่จะต้องเปิดใจยอมรับ และมีทักษะในการพูดคุยกับลูก เพื่อป้องกันปัญหาการเรียนรู้อย่างผิดๆ ของเด็กวัยรุ่นจากเพื่อนหรือจากสื่อ ซึ่งจากการนำเสนอของละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” สามารถถ่ายทอดให้ผู้รับสารได้รับแนวคิดนี้ไปใช้ประโยชน์ทั้งวิธีการให้ข้อมูลและทักษะในการพูดคุยให้คำปรึกษากับลูก

สังคมควรมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพโดยเริ่มต้นจากครอบครัว ตามแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพวัยรุ่นในประเทศไทย ของ กาญจนา เรืองกาญจนเศรษฐ์ ในเรื่องของการสร้างความอบอุ่นในครอบครัว ซึ่งพ่อแม่จะต้องให้ความใกล้ชิดกับลูกเพื่อให้ลูกไว้วางใจที่จะปรึกษาแม้แต่เรื่องเพศที่ลูกอาจมีความเขินอาย โดยพ่อแม่ควรใช้วิธีการพูดถึงสถานการณ์ในวงกว้างก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงเข้ามาหาลูก ซึ่งทักษะนี้พ่อแม่สามารถนำมาใช้ในการสอนทักษะชีวิตให้ลูกเพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถดูแลตนเองได้ในอนาคต

การสื่อสารสุขภาพประเด็นสุขภาพทางใจ

ประเด็นสุขภาพทางใจตามพัฒนาการทางจิตใจและอารมณ์ของเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 11-14 ปี คือสามารถรักษาอารมณ์ได้ดีพอสมควร และจะระมัดระวังไม่ให้ผู้อื่นกระทบกระเทือนใจ เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับของกลุ่ม ชอบการยกย่องแต่ไม่ชอบเปรียบเทียบ แต่เด็กก็มีความขัดแย้งทางอารมณ์ คือ มีอารมณ์เปลี่ยนแปลงง่าย สับสน อ่อนไหว มีความเข้มของอารมณ์สูง ซึ่งตรงตามทีนายแพทย์สุรียเดช ทรีปาตี กล่าวว่า ในความเป็นจริงแล้ววัยรุ่นไม่ต้องการแสดงออกทางอารมณ์มาก เนื่องจากเวลาวัยรุ่นมีปัญหาจึงอยากแสวงหาความรู้วิธีการควบคุมอารมณ์ตนเอง ทั้งนี้ได้เสนอแนะแนวทางการดูแลวัยรุ่นว่าพ่อแม่ควรเป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางอารมณ์ได้ดี

การนำเสนอเรื่องราวในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” จะเห็นได้ว่าไม่มีการแสดงอารมณ์ที่รุนแรงภายในครอบครัว ซึ่งการแสดงพฤติกรรมของตัวละครสามารถเป็นแบบอย่างในการแสดงออกทางอารมณ์ให้กับผู้ชมได้ โดยที่ตัวละครพ่อแม่จะพูดคุยกับลูกด้วยคำพูดที่ดีทุกครั้งที่เกิดปัญหา แม้ว่าจะมีอารมณ์โกรธก็จะไม่แสดงออกที่รุนแรงแต่จะเป็นการแสดงความรู้สึกและเหตุผล หรือลูกจะเริ่มมีพฤติกรรมเหลวไหลหรือต่อต้านความต้องการของพ่อแม่ ซึ่งจะแตกต่างจากพฤติกรรมจริง ๆ ของคนทั่วไปที่เมื่อไม่พอใจก็จะดูลูกทันที ทำให้ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายสามารถนำแนวคิดนี้ไปใช้เพื่อการดูแลลูก ใช้เหตุผลในการพูดคุยกับลูกและการใช้ทักษะการหยุด

พฤติกรรมการแสดงออกทางอารมณ์ที่รุนแรง เพื่อให้ลูกซึมซับวิธีการนี้ไปใช้กับเพื่อนหรือบุคคลอื่นในสังคม และลูก ๆ ถึงแม้จะอารมณ์โกรธ แต่จะมีการแสดงออกที่ไม่ก้าวร้าว เช่น มีการพูดจา น้อยลง การแสดงออกทางสีหน้าไม่มีความร่าเริง

นอกจากนี้ ละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ยังมีการสื่อสารสุขภาพทางจิตใจของเด็ก ที่สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน นั่นคือ ครอบครัวอยู่ในสังคมมีการศึกษาสูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะมีคาดหวังสูงให้ลูกมีการศึกษาที่ดี โดยไม่เข้าใจว่าลูกมีความต้องการอะไรบ้าง รวมทั้งสภาพการแข่งขันของสังคมที่ทำให้สังคมมีความแตกต่างทางระดับชั้นสังคม เพราะความเชื่อที่ว่าหากได้อยู่ในระดับชั้นสังคมยิ่งสูงเท่าไร ยิ่งมีโอกาสในสังคมมากเท่านั้น ซึ่งเป็นการปลูกฝังความคิดที่ผิดให้กับลูก อันทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพทางจิตใจของเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเครียด และไม่มีความสุขตามประสาวัยเด็ก ผู้ผลิตจึงใช้กลวิธีในการสอดแทรกสาระลงตอนจบในละครว่า หากพ่อแม่เปิดโอกาสให้ลูกได้มีความสุขตามวัย ได้อยู่ในสังคมของเด็กแล้ว เด็กจะมีความร่าเริง มีสุขภาพทางจิตใจที่ดี ผู้ชมกลุ่มเป้าหมายจึงได้แนวคิดที่ว่าพ่อแม่ควรเข้าใจเด็กและควรให้โอกาสเด็กในการเลือกตัดสินใจด้วยตัวเองบ้าง เพื่อให้เด็กเรียนรู้ได้ด้วยตัวและเป็นการเสริมสร้างจิตใจของเด็กให้มีความเข้มแข็งในสังคมได้

การสื่อสารสุขภาพประเด็นสุขภาพทางสังคม

ประเด็นสุขภาพทางสังคมตามพัฒนาการทางสังคมของเด็กและวัยรุ่นในช่วงอายุ 11-14 ปี ครอบครัวปัจจัยที่สำคัญได้แก่ เพื่อนและครอบครัว เด็กวัยประถมจะรู้จักคบเพื่อน มีเพื่อนสนิท มีเพื่อนเล่น การเลือกคบเพื่อนที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน ต้องการเป็นที่ยอมรับในกลุ่มเพื่อนจึงทำให้เห็นการเลียนแบบกัน การเชื่อฟังเพื่อน ทำให้เพื่อนมีอิทธิพลสูงและมีความสำคัญต่อชีวิตจิตใจและอนาคตของเด็กอย่างมากที่สุด ละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ได้นำเสนอความเป็นธรรมชาติของเด็กและวัยรุ่น ที่เด็กจะต้องมีความสัมพันธ์ทั้งสมาชิกภายในครอบครัวและความสัมพันธ์กับเพื่อนที่โรงเรียน เด็กยังคงมีความใกล้ชิดครอบครัว เมื่ออยู่โรงเรียนก็จะมีกลุ่มเพื่อนสนิทที่ชอบทำกิจกรรมเดียวกัน นั่นคือ การเล่นฟุตบอล และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทำร่วมกัน ผู้ผลิตจึงได้นำเสนอประเด็นการสื่อสารสุขภาพทางสังคมที่สำคัญ คือ การปลูกฝังให้เด็กรู้จักการทำหน้าที่ของตนเอง และการช่วยเหลือกันในการทำงานโดยไม่ต้องแบ่งแยกเพศ สอดคล้องกับแนวคิดของนายแพทย์สุรียเดช หรีปาตี ว่าการที่เด็กจะรู้จักการทำหน้าที่นั้นบทบาทของคนในครอบครัวมีความสำคัญ เช่น เด็กชายจะต้องดูบทบาทพ่อเป็นตัวอย่าง จะต้องช่วยเหลืองานในบ้านโดยไม่ปล่อยให้เป็นการะของแม่แต่เพียงผู้เดียว ซึ่งจะต้องปลูกฝังให้ซึมซับตั้งแต่เด็ก นอกจาก พ่อจะมีบทบาทแบบอย่างในการทำงานแล้ว พ่อยังบทบาทอีกสำคัญคือการแบบเป็นแบบอย่างให้กับลูกชาย เพื่อให้มีการแสดงออกทางเพศที่สมบูรณ์ไม่เป็นปัญหาในสังคม

เมื่อเด็กเข้าสู่วัยรุ่นเริ่มที่จะติดเพื่อนมากขึ้น ทำให้วัยรุ่นอาจจะเชื่อเพื่อนมากกว่าพ่อแม่ในบางครั้ง จึงมีโอกาสที่เพื่อนจะชักนำไปสู่ในทางที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งจะเห็นได้จากการนำเสนอของละครที่เด็กวัยรุ่นชายได้รับการยุยงจากเพื่อนให้มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม เป็นการสะท้อนพฤติกรรมที่เป็นจริงของวัยรุ่นที่เริ่มสนใจเพศตรงข้าม มีความสนใจที่เรียนรู้ทางสังคมภายนอกมากขึ้น เริ่มมีความท้าทายต่อกฎ ระเบียบของสังคม

ดังนั้น ละครจึงได้นำเสนอประเด็นที่สำคัญในการสื่อสารสุขภาพทางสังคมคือ การสร้างเสริมสุขภาพด้วยความใกล้ชิดและความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว ที่พ่อแม่มีโอกาสได้สนทนากับลูกเพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้ลูกมีโอกาสคิดและแสดงความคิดเห็น เป็นแนวทางที่จะทำให้พ่อแม่รู้ว่าลูกมีแนวความคิด ความต้องการอย่างไรบ้าง อีกทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีที่จะนำทักษะที่พ่อแม่ปลูกฝังไปใช้ในการดำเนินชีวิตในสังคม หากพ่อแม่เข้าใจถึงสภาวะการเปลี่ยนแปลงตามวัยโดยธรรมชาติของเด็กแล้วจะช่วยให้วัยรุ่นปรับตัวได้ดี ซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ที่ดีกับพ่อแม่มาตั้งแต่ต้น นอกจากนี้ผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายแล้ว ผู้ที่ส่วนในการสร้างเสริมสุขภาพทางสังคมของเด็กและวัยรุ่นคือ ครู และโรงเรียน ซึ่งจะต้องช่วยกันหาแนวทางในการดูแลเด็กและวัยรุ่นให้อยู่ในกรอบกติกาของโรงเรียน ซึ่งการควบคุมบังคับจนทำให้เด็กรู้สึกอึดอัดจะยิ่งทำให้เด็กวัยรุ่นรู้สึกต่อต้านมากยิ่งขึ้น หรือมีแนวคิดในการดูแลนักเรียนตามแนวคิดของนายแพทย์สุรียเดว ทรีปาตี ว่า กฎ กติกาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นควรจะให้เด็กมีส่วนร่วมบ้าง หรือส่งเสริมให้เด็กมีการควบคุมตนเอง ส่วนการควบคุมบังคับจากผู้ใหญ่นั้นจะมีช็อกกี้เปอร์เซ็นต์ที่ยอมรับได้บ้าง จะเป็นการสร้างเสริมให้เด็กเข้าใจสังคมมากยิ่งขึ้นว่าครอบครัวมีกติกาอย่างหนึ่ง โรงเรียนก็มีกฎอย่างหนึ่ง ไปจนถึงการอยู่ร่วมกันสังคมจะต้องอยู่ภายใต้ระเบียบสังคม

การสื่อสารสุขภาพประเด็นสุขภาพทางจิตวิญญาณ

ประเด็นสุขภาพทางจิตวิญญาณสอดคล้องกับลักษณะที่สำคัญทางพัฒนาการของเด็กและวัยรุ่นช่วงอายุ 11-14 ปี คือ สถิติปัญญาพัฒนาสูงขึ้นจนสามารถแก้ปัญหาได้มากขึ้นจนมีความคิดเหมือนผู้ใหญ่ แต่ยังขาดประสบการณ์ ขาดความรอบคอบ ชอบศึกษาหาความรู้ มีความคิดริเริ่มที่จะทำสิ่งใหม่ ๆ ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ซึ่งจะช่วยสร้างบุคลิกภาพให้ดีขึ้น เด็กและวัยรุ่นจะเริ่มมีความสนใจเรื่องที่เป็นจริง เริ่มคิดและตัดสินใจเอง มีความอยากรู้อยากเห็น ลักษณะเด่นทางสติปัญญาคือ มีความกระตือรือร้น รู้จักใช้เหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีจินตนาการสูง จากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ละครโทรทัศน์ เรื่อง “วัยรุ่น-รุ่นเล็ก” ได้นำเสนอเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับโลกความเป็นจริงที่เด็กและวัยรุ่นจะต้องพบเจอ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และผลกระทบจากกระแสวัฒนธรรม

ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ดังที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ในตอนที่พ่อของไม้เอกตงงานซึ่งทำให้สถานะทางสังคมของพ่อเปลี่ยนเป็นคนตงงาน และสภาพทางเศรษฐกิจที่จะต้องประหยัดมากขึ้นเพื่อไม่ให้มีผลกระทบต่อสถานะทางการเงินของครอบครัว ซึ่งเป็นตัวอย่างสภาพทั่วไปในสังคมที่บางครอบครัวอาจจะต้องเผชิญปัญหา พ่อแม่จึงต้องสื่อสารให้ลูก ๆ เข้าใจว่าสถานะของครอบครัวได้เปลี่ยนไป เพื่อให้ลูกยอมรับและเข้าใจกันและกันเพื่อร่วมมือร่วมใจกันในการเผชิญปัญหา การนำเสนอด้วยละครโทรทัศน์เป็นการสื่อสารเพื่อสร้างเสริมสุขภาพทางจิตวิญญาณ คือ เด็กอาจจะยังไม่เข้าใจปัญหาของผู้ใหญ่ว่าการตงงานมีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตในครอบครัวอย่างไร จึงเป็นหน้าที่ของพ่อแม่ที่จะสนทนากับลูกให้รับรู้ถึงปัญหาและยอมรับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยการให้เหตุผลและพยายามแสดงออกให้ลูกเห็นว่าถึงแม้ว่าพ่อจะตงงานแต่ก็พยายามทำทุกอย่างเพื่อให้ลูกและครอบครัวมีความสุข จนมีผลให้เด็กรับรู้ว่าการรักของพ่อแม่มีความสำคัญต่อลูกและความรักและกำลังใจจากลูกก็เป็นพลังให้พ่อแม่มีแรงต่อสู้กับปัญหา

ผลกระทบจากกระแสวัฒนธรรม สังคม ดังที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ ในตอนที่เด็กวัยรุ่นหญิงมีความสนใจวัฒนธรรมเกาหลี ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่สอดคล้องกับความเป็นจริงในปัจจุบัน ที่เด็กวัยรุ่นไทยกำลังนิยมวัฒนธรรมเกาหลี ตัวละครในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” จึงเป็นตัวแทนของวัยรุ่นที่นิยมวัฒนธรรมเกาหลีจนต้องติดตามไปดูการแสดงดนตรีของนักร้องเกาหลีที่มาแสดงในประเทศไทย การสร้างเสริมสุขภาพทางจิตวิญญาณและทางปัญญา คือ การนำเสนอให้เด็กต้องสอบแข่งขันทางวิทยาศาสตร์กับทางโรงเรียนในวันที่มีการแสดงดนตรี ทำให้เด็กเกิดความลังเลที่จะไปสอบแข่งขัน ซึ่งตามพัฒนาการของเด็กวัยนี้จะมีเหตุผลรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แต่ยังขาดประสบการณ์ ซึ่งเมื่อพ่อแม่พยายามอธิบายแล้วไม่ได้ผล ดังนั้น วิธีการนำเสนอจึงเลือกใช้ความรัก ความรู้สึกที่อบอุ่นจากสมาชิกในครอบครัวเป็นแรงผลักดันให้เด็กตัดสินใจเลือกทำในสิ่งที่ถูกต้อง เข้าใจสถานการณ์ที่เป็นจริงมากกว่าทำตามความต้องการของตนเอง

การสื่อสารสุขภาพตามแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพแบบองค์รวม

การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” เป็นการสื่อสารเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพเด็กและวัยรุ่นแบบองค์รวม ตามแนวความหมายการสร้างเสริมสุขภาพตามพระราชบัญญัติกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2544) ที่หมายถึง การใด ๆ ที่มุ่งกระทำเพื่อสร้างเสริมให้บุคคลมีสุขภาพะทางกาย จิต และสังคม โดยสนับสนุนพฤติกรรมของบุคคล สภาพสังคม และสิ่งแวดล้อมที่จะนำไปสู่การมีร่างกายที่แข็งแรง สภาพจิตที่สมบูรณ์ อายุยืนยาว และมีคุณภาพชีวิตที่ดี หรือเป็นกระบวนการส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มสมรรถนะในการควบคุมและพัฒนาสุขภาพของตนเอง กล่าวคือ การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย เป็น

การสื่อสารสุขภาพบนฐานแนวคิดและแนวทางการพัฒนาสุขภาพแนวใหม่ที่เป็นองค์รวม โดยเริ่มต้นจากการสร้างเสริมสุขภาพของเด็กและวัยรุ่นจากภายในครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นเป้าหมายหลักของการสร้างเสริมสุขภาพเด็กและวัยรุ่น ครอบครัวจึงต้องมีสุขภาพที่ดี ตามที่ อุษณีย์ เพชรรัชตะชาติ (2549) ได้กล่าวถึงการสร้างเสริมสุขภาพครอบครัวไทยด้วยคุณลักษณะหลายประการ เช่น สมาชิกในครอบครัวที่มีความอบอุ่น มีความรักใคร่สามัคคี มีการสื่อสารและรับฟังความคิดเห็นกัน มีอารมณ์ขัน มีกิจกรรมร่วมกัน การใช้เวลาร่วมกันให้เกิดประโยชน์ การเคารพกฎหมายและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตย เป็นต้น ดังจะเห็นได้จากภาพครอบครัวที่น่าเสนอในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” จะเป็นลักษณะของครอบครัวที่ดี มีความพร้อมในการรับฟังปัญหาของลูกได้ทุกเรื่อง และปัญหาต่าง ๆ ของเด็กและวัยรุ่นนั้นหากพ่อแม่ได้รับรู้แล้วจะสามารถช่วยคลี่คลายปัญหาได้ แต่จะมีบ้างที่บางครั้งการคลี่คลายปัญหาเกิดจากความรู้สึกที่ดีต่อกัน ความรักความเข้าใจกัน เพื่อการสร้างเสริมสุขภาพแบบการพัฒนาทักษะส่วนบุคคล (Develop Personal Skills) ตามประกาศกฎบัตรออกอตตาวาเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ (Ottawa Charter for Health Promotion) ให้กับพ่อแม่เด็กและวัยรุ่น จึงเห็นได้ว่าเป็นการสื่อสารสุขภาพที่ทำให้เห็นความสัมพันธ์ของสุขภาพทั้ง 4 มิติ ที่เป็นปัจจัยกำหนดซึ่งกันและกัน ตามแนวคิดขององค์การอนามัยโลกหรือ WHO (อ้างถึงใน สุรเกียรติ์ อชานานุกาพ, 2550) ที่ให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพด้านจิตวิญญาณที่เป็นปัจจัยหลักในการกำหนดสุขภาพในมิติอื่น ๆ และแนวคิดของ ไพสุตา ตรีเดซี ที่ให้ความหมายสุขภาพองค์รวมว่าเป็นการมองสุขภาพเชิงบวก ให้ความสำคัญกับ “สุขภาพะของชีวิต” คือ สภาวะที่สมดุล สอดคล้องกลมกลืนและพึ่งพาอาศัยกันในมิติทางกาย มิติทางใจ มิติทางจิตวิญญาณภายในที่สมดุลและมิติทางสังคมกับสิ่งแวดล้อม กล่าวคือ ละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ได้นำเสนอเด็กและวัยรุ่นที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายอย่างรวดเร็ว สุขภาพทางกายเป็นปัจจัยกำหนดสุขภาพในมิติอื่น ๆ ตามมา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางจิตใจและอารมณ์ที่ทำให้เกิดความเครียด ความกังวล การเปลี่ยนแปลงสุขภาพทางสังคมที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จากสังคมและการแสวงหาความรู้เรื่องเพศ นอกจากนี้ ผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางจิตวิญญาณและปัญญาอาจทำให้เด็กและวัยรุ่นหลงทางไปตามกระแสวัฒนธรรมได้ แต่จากการนำเสนอของละคร เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” จะให้ความสำคัญกับมิติสุขภาพทางจิตใจและจิตวิญญาณ นั่นคือ ความรักและความเข้าใจกันในครอบครัวจะช่วยสร้างเสริมสุขภาพที่สามารถขับเคลื่อนไปทั้ง 4 มิติได้ ดังนั้น จึงควรเสริมสร้างความเข้าใจในสุขภาพแบบองค์รวมโดยเฉพาะปัจจัยด้านการกำหนดสุขภาพที่มีความสอดคล้องกันในแต่ละมิติ หากการสื่อสารสุขภาพทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก็มีแนวโน้มที่จะส่งผลต่อสุขภาพที่ดีต่อบุคคลทั้งในระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชนและในระดับสังคมโดยรวม

ความคิดเห็นของเด็ก ผู้ปกครอง และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาเด็กที่มีต่อละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทางสถานีโทรทัศน์ทีวีไทย

บทบาทสื่อมวลชนต่อการสร้างเสริมสุขภาพให้กับเด็กและวัยรุ่น

การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ทางสังคม เนื่องจากผู้รับสารจะไม่สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ทันทีหลังจากรับสารไปแล้ว แต่หากมีการนำเสนออย่างต่อเนื่องจะทำให้เริ่มซึมซับวิธีการและแนวคิดนำไปใช้ประโยชน์ ตามแนวคิดของโครโต และ ฮอยส์ (Croteau & Hoynes, 1997) ที่กล่าวว่า วิธีการที่บุคคลจะเชื่อมโยงกับสังคมขนาดใหญ่จะต้องผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization Process) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เราเรียนรู้และรับเอาค่านิยม ความเชื่อ ธรรมเนียมปฏิบัติ และวัฒนธรรม มาประกอบกันขึ้นเป็นตัวของเราเอง นอกจากนี้ เรายังเรียนรู้ที่จะแสดงบทบาทในสังคมผ่านกระบวนการนี้ด้วย นั่นคือเด็กจะได้เรียนรู้บทบาทของลูกที่ดีของพ่อแม่ บทบาทนักเรียนที่จะต้องทำกฎ ระเบียบของทางโรงเรียน และสังคม รวมทั้งบทบาทเพื่อนในการชักจูงกันไปสู่ทางที่ถูกต้อง กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมจะดำเนินไปตลอดชีวิต แต่จะมีอิทธิพลมากเป็นพิเศษในช่วงวัยเด็กและวัยรุ่น ดังนั้น การนำเสนอละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว้าวุ่น-รุ่นเล็ก” จึงนำเสนอต่อกลุ่มเป้าหมายได้อย่างเหมาะสม ผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม สอดคล้องกับ สุพัตรา สุภาพ ที่กล่าวถึงการขัดเกลาทางสังคมที่ต้องอาศัยหน่วยทางสังคมหรือตัวแทนกลุ่มทางสังคม จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีบทบาทในการสั่งสอน การให้ความรู้ จะเป็นคนที่อยู่รอบ ๆ ตัวเด็กและวัยรุ่น ได้แก่ ครู และพ่อแม่ รวมทั้งสื่อมวลชนเอง ซึ่งจะมีส่วนในการขัดเกลาทางสังคมให้เด็กและวัยรุ่นทั้ง 3 ด้าน คือ (1) ขัดเกลาทางจิตใจ ได้แก่ การแสดงความรักต่อกัน การปลูกทัศนคติ ความเชื่อและจิตใจที่ดีงาม (2) สติปัญญา ได้แก่ การให้ความรู้ด้านเพศศึกษา และการใช้เหตุผลในการตัดสินใจ (3) ด้านพฤติกรรม ได้แก่ การแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมตามกติกาในครอบครัว กฎของโรงเรียนและระเบียบของสังคม

นอกจากนี้ การนำเสนอของละครโทรทัศน์ทำให้ผู้ชมได้รับการปลูกฝังเรื่องคติแง่คิดในการดำเนินชีวิต จากพ่อแม่เป็นหลัก แต่สื่อมวลชนเป็นสื่อกลางที่จะทำให้เด็กได้รับการปลูกฝังแนวคิดที่ดีในการเข้าสู่สังคม ตามทฤษฎีของเดอเฟลอร์ (De Fleur, 1989) ที่กล่าวว่า สถาบันหลักทางสังคมจะมีหน้าที่หลักในการขัดเกลาทางสังคม ส่วนสื่อมวลชนส่วนมากจะไม่ตั้งใจแต่จะมีอิทธิพลมากในการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งจะเป็นรูปแบบการกระตุ้นให้พ่อแม่คิดที่จะใช้วิธีการเพื่อขัดเกลาทางสังคมให้กับลูก

ละครโทรทัศน์กับหน้าที่สื่อมวลชนในการสร้างเสริมสุขภาพให้กับเด็กและวัยรุ่น

การสื่อสารสุขภาพในละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” เป็นการนำเสนอที่โดยจะต้องสอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันที่ได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้ง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ทำให้คนรุ่นใหม่อย่างเด็กและวัยรุ่นมีวัฒนธรรมทางเลือกเกิดขึ้นมากมาย เช่น การเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้ง่าย การคลั่งไคล้กระแสวัฒนธรรมเกาหลี อาจทำให้มีผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กและวัยรุ่นได้ทั้งทางกาย ทางจิตวิญญาณและสติปัญญา เป็นต้น ละครโทรทัศน์เรื่องนี้จึงได้นำเสนอวัฒนธรรมหลักที่เด็กและวัยรุ่นควรปฏิบัติตามเพื่อการรักษาเสถียรภาพของสังคม เช่น การปฏิบัติตามกฎระเบียบของครอบครัวและโรงเรียน ซึ่งผู้ใหญ่จะต้องเข้าใจและยอมรับวัฒนธรรมนั้นได้เพื่อนำมาพัฒนาให้เป็นวัฒนธรรมเดียวกันอันมีผลต่อการดูแลสุขภาพเด็กวัยรุ่นต่อไป สื่อมวลชนจึงมีบทบาทตามทฤษฎีของแมคควอล (McQuail, 2005) ที่เสนอว่าสื่อมวลชนการสร้างต่อเนื่องทางสังคม (Continuity) คือ การถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคม (dominant culture) ยอมรับวัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมทางเลือก (subcultures) และการพัฒนาวัฒนธรรมใหม่ เสริมสร้างและธำรงรักษาไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของสังคม

นอกจากมีบทบาทในการถ่ายทอดวัฒนธรรมกระแสหลักของสังคมแล้ว การนำเสนอของละครโทรทัศน์ เรื่อง “ว่าวุ่น-รุ่นเล็ก” ยังเป็นตัวแทนของสื่อมวลชนในการทำหน้าที่ตามทฤษฎีของ ฮาร์โรลด์ ดี ลาสเวล (Lasswell, 1960) ดังนี้ 1. หน้าที่ในการสังเกตและรายงานสภาพแวดล้อมทางสังคม ละครโทรทัศน์เรื่องนี้จะมีเนื้อหาที่ทันสมัยบอกสถานการณ์ของวัยรุ่นที่กำลังเกิดขึ้น คือ ความนิยมในวัฒนธรรมเกาหลีที่ทำให้เด็กวัยรุ่นมีอาการคลั่งไคล้จนอาจมีผลกระทบต่อการศึกษาและสุขภาพในที่สุด และการนำเสนอให้เห็นพฤติกรรมวัยรุ่นในยุคปัจจุบันที่จะทำให้พ่อแม่เตรียมพร้อมการรับมือได้อย่างถูกวิธี 2. หน้าที่ในการช่วยประสานสัมพันธ์ เชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ของสังคม ละครเรื่องนี้ได้สร้างเรื่องราวให้เห็นว่าหน่วยทางสังคมที่สำคัญได้แก่ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา ที่จะต้องร่วมมือกัน ต่างก็ทำหน้าที่ไปพร้อม ๆ กันเพื่อการดูแลสุขภาพเด็กและวัยรุ่นอย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังมีบทบาทในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ทำให้เกิดการสนทนาแลกเปลี่ยนกันภายในครอบครัวเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพอีกด้วย (3) หน้าที่ในการถ่ายทอดมรดกทางสังคมและวัฒนธรรม ละครเรื่องนี้ได้นำเสนอบทบาทของพ่อแม่ที่เป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตให้กับลูก และการสอดแทรกสาระผ่านคำพูดตัวละครและการสรุปเรื่องที่มีความหมายเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมอันดีงามจากพ่อแม่สู่ลูก อันจะนำไปสู่แนวทางในการสร้างเสริมสุขภาพของเด็กและวัยรุ่นได้ และ (4) หน้าที่ในการให้ความบันเทิงและนันทนาการ ละครเรื่องนี้ทำให้ผู้ชม

กลุ่มเป้าหมายรู้สึกสนุกสนาน จากกลวิธีในการดำเนินเรื่องที่ชวนให้ติดตามและกลวิธีการสร้างความน่าสนใจในละคร

นอกจากนี้ พาร์สัน (Parson) ยังได้ให้คำอธิบายว่ากิจกรรมทุกปฏิบัติการในสังคมต่างเกี่ยวโยงใยกัน และต่างทำหน้าที่เพื่อสืบทอดรักษาสังคมโดยส่วนรวม บางกิจกรรมอาจไม่ทำหน้าที่หรือทำหน้าที่ที่เป็นอันตราย แต่ถ้ายังมีกิจกรรมหลักที่ทำหน้าที่ได้ดีอยู่สังคมก็จะยังคง “สมดุล” อยู่ได้ ดังที่ละครได้นำเสนอละครตอนที่ครอบครัวกดดันลูกเรื่องการเรียน นั่นคือ ครอบครัวไม่สามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์ทำให้ผู้ที่มีหน้าที่หลักทางด้านการศึกษาคือครูที่ยังคงทำหน้าที่ในการสร้างเสริมสุขภาพทางจิตใจและอารมณ์ให้กับเด็กด้วย

การนำเสนอที่สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก และผู้ปกครอง

จากการใช้กลวิธีการนำเสนอที่น่าสนใจตั้งแต่การเปิดเรื่องจนถึงการคลี่คลายเรื่อง ที่มีความกระชับ จบในตอนตามคุณลักษณะของประเภทละครโทรทัศน์ ซึ่งเป็นระยะเวลาที่ไม่ยาวเกินไปเหมาะสมต่อกลุ่มเป้าหมาย จึงทำให้การนำเสนอมีความสนุกสนาน และใช้กลวิธีการสอดแทรกสาระในเรื่องราวเกี่ยวกับการให้ความรู้และการดูแลตนเองได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งแนวคิดในการดำเนินชีวิตเพื่อให้เด็กและวัยรุ่นดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข สอดคล้องกับการศึกษาของชัยยงค์ คุปตะสิน (2550) ที่ศึกษาศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารสถานี่โทรทัศน์ ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก บริษัทโฆษณา และเด็กที่มีต่อคณะรัฐมนตรี เรื่อง การเพิ่มเวลายายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก เยาวชน และครอบครัวในช่วงเวลา 16.00-22.00 น. พบว่า การผลิตรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กที่เหมาะสม ควรมีทั้งความบันเทิงและสาระรวมกัน และต้องเข้าถึงความต้องการในตัวเด็ก ไม่ควรผลิตรายการด้วยความเข้าใจของตนเอง ต้องมีการศึกษาความต้องการของเด็กในแต่ละวัยอย่างแท้จริง เพื่อแบ่งประเภทรายการได้อย่างชัดเจน สิ่งสำคัญควรมีการพัฒนารายการให้เกิดความน่าสนใจอยู่ตลอดเวลา

การนำเสนอมีความเหมาะสมต่อพ่อแม่ของเด็กและวัยรุ่น ที่สามารถนำแนวคิดในการดูแลลูกไปใช้ประโยชน์และมีทักษะในการให้คำปรึกษาลูก และเห็นว่าเป็นรายการที่มีประโยชน์เหมาะสมที่จะส่งเสริมให้ลูกได้ชมสื่อสร้างสรรค์ที่แตกต่างจากการนำเสนอของละครที่มีอยู่ทั่วไปทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ เพราะเชื่อว่าทำให้เด็กซึมซับพฤติกรรมก้าวร้าว และเนื้อหาของละครไม่มีสาระที่เหมาะสมกับเด็ก แต่กลุ่มที่มีโอกาสชมมักจะเป็นเด็กที่อายุไม่เกิน 12 ปี ต้องการให้ปรับเวลาในการนำเสนอในช่วงเย็นถึงค่ำในวันธรรมดาและในช่วงเช้าวันเสาร์-วันอาทิตย์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ ปณิตตา ทองสิมา การใช้โทรทัศน์ของเด็กภายในครอบครัว พบว่า เด็ก ๆ จะใช้เวลาดูโทรทัศน์ประมาณวันละ 2-3 ชั่วโมงส่วนใหญ่ โดยจะอยู่ในช่วงเวลา 16.00-18.00 น. ของวันจันทร์-วันศุกร์ และช่วงเวลา 08.00-10.00 น. ของวันเสาร์-วันอาทิตย์

การนำเสนอละครโทรทัศน์เพื่อสื่อสารสุขภาพยังไม่เหมาะสมกับกลุ่มวัยรุ่น

การนำเสนอสุขภาพผ่านละครโทรทัศน์ไม่เหมาะสมกับเด็กวัยรุ่นที่มีอายุเกิน 12 ปี เพราะเด็กวัยรุ่นจะมีความสนใจในโลกกว้าง ชอบเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ส่วนในด้านสุขภาพที่นำเสนอเด็กวัยรุ่นรู้สึกว่ามีองค์ความรู้อยู่แล้วจากตำราเรียน และเป็นวัยที่ให้ความสนใจในการดูแลสุขภาพตนเองน้อย อีกทั้งมีความสนใจสื่อประเภทละครสำหรับเด็กน้อยลง สอดคล้องกับการศึกษาของ สุกัญญา คงนิวัฒน์ศิริ ที่ศึกษาวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่ามีพฤติกรรมการดูแลสุขภาพโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และมีการเปิดรับข่าวสารด้านสุขภาพอยู่ในระดับสูงมาก โดยจะเปิดรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือ สื่อบุคคลที่เป็นเพื่อน และสื่อมวลชนที่เป็นวิทยุตามลำดับ มีความต้องการข้อมูลข่าวสารด้านสุขภาพในรูปแบบรายการสัมภาษณ์/สนทนา ดังนั้น การนำเสนอรายการโทรทัศน์สำหรับเด็กวัยรุ่นควรปรับรูปแบบให้มีข้อมูลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน รวมทั้งการนำเสนอรายการสุขภาพควรเลือกใช้สื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของวัยรุ่น

นอกจากนี้ แม้ว่าผู้ผลิตได้นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจริงของเด็กและวัยรุ่นตามสถานการณ์ในสังคมปัจจุบัน แต่วิธีการนำเสนอทางออกของปัญหานั้นมีหลายวิธีที่เป็นคำตอบให้กับผู้รับสาร การนำเสนอในตอนสุดท้ายของผู้ผลิตเป็นเพียงทางเลือกหนึ่งเท่านั้น ซึ่งการสื่อสารสุขภาพทางกายในประเด็นที่นำเสนอเรื่องเพศศึกษากับวัยรุ่นชายที่นายแพทย์สุรียเดช ทรีปาตีและกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นตรงกันว่าเป็นการนำเสนอที่ยังไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย เพราะอาจทำให้ผู้รับสารเข้าใจผิดได้

ข้อเสนอแนะในการนำเสนอละครโทรทัศน์ เพื่อการสื่อสารสุขภาพ

1. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเสนอละครโทรทัศน์สำหรับเด็กและวัยรุ่น ควรตระหนักและให้ความสำคัญในการสนับสนุนให้มีการนำเสนออย่างต่อเนื่อง เพราะการปลูกฝังแนวคิดเรื่องสุขภาพของครุรวมต้องใช้เวลาเพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้ และควรมีการศึกษาเพิ่มเติมถึงลักษณะและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่มีโอกาสในการเปิดรับสูง เพื่อให้มีการประชาสัมพันธ์ได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และสามารถนำเสนอได้ตรงความต้องการยิ่งขึ้น
2. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการนำเสนอควรมีการศึกษาแนวคิดและองค์ความรู้เรื่องสุขภาพแบบองค์รวม เพื่อให้การผลิตในครั้งต่อไปมีการสร้างประเด็นในการสร้างเสริมสุขภาพให้กับผู้รับสารได้ตรงกลุ่มเป้าหมาย และการนำเสนอเพื่อเพิ่มทักษะการพูดคุยกับลูกให้กับพ่อแม่

อย่างถูกวิธี นอกจากนี้ อาจมีการปรับสัดส่วนในการนำเสนอให้มีความบันเทิงมากขึ้นในบางตอน เพื่อให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กและวัยรุ่นมากขึ้น

3. ผู้ผลิตควรมีการปรับปรุงเนื้อหาให้มีความทันสมัยอยู่เสมอเพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะของกลุ่มเป้าหมาย และสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ผลกระทบจากสิ่งแวดล้อมต่อการดำเนินชีวิตในยุคปัจจุบัน ซึ่งจะช่วยปลูกฝังเรื่องการรักษาธรรมชาติ เพราะการเปลี่ยนแปลงจากธรรมชาติจะย้อนกลับมามีผลกระทบต่อสุขภาพในที่สุด และควรศึกษาผู้รับสารกลุ่มเป้าหมายเพิ่มเติมในประเด็นที่เป็นปัญหาของเด็กและวัยรุ่นกับครอบครัว เช่น ประเด็นปัญหาของครอบครัวที่มีลูกมากกว่า 1 คน มักจะเข้าใจว่าพ่อแม่รักลูกไม่เท่ากัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

1. การศึกษาเรื่องการสื่อสารสุขภาพในละครโทรทัศน์ในครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะละครสำหรับเด็กทางสถานีโทรทัศน์ซึ่งเป็นสื่อสาธารณะที่ผู้รับสารมีการเปิดรับน้อย ดังนั้น ควรมีการศึกษาเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้านสุขภาพแบบองค์รวมให้เพิ่มขึ้น โดยการศึกษาการสื่อสารสุขภาพในละครโทรทัศน์ประเภทอื่น ๆ ที่ได้รับความนิยมทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ที่มีตัวละครสำคัญเป็นเด็กและวัยรุ่น

2. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาความคิดเห็นของเด็ก วัยรุ่นและผู้ปกครอง โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มพร้อมกันในครอบครัว ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัว แต่อาจมีข้อมูลบางประการที่ยังไม่สามารถเจาะลึกไปถึงความต้องการส่วนลึกภายในจิตใจเด็กได้ ดังนั้น การศึกษาในครั้งต่อไปอาจมีการปรับวิธีการจัดกลุ่มสัมภาษณ์แบบแยกเป็นกลุ่มพ่อแม่ และกลุ่มของลูกตามวัยต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กวัยรุ่นมักจะมีความรู้สึกลึกบางอย่างที่ไม่กล้าพูดกับพ่อแม่ จะทำให้ได้ข้อมูลสำหรับการนำเสนอสื่อเพื่อสร้างเสริมสุขภาพเพิ่มเติม

3. การศึกษาสื่อมวลชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพเด็กและวัยรุ่น และการศึกษาเพื่อสร้างวาระสุขภาพแบบองค์รวมให้กับประชาชน ไม่จำเป็นต้องศึกษาเฉพาะสื่อที่ขึ้นชื่อว่าสุขภาพเท่านั้น เพราะจากการศึกษาในครั้งนี้ได้ข้อมูลว่าสุขภาพในความหมายใหม่เป็นสุขภาพแบบองค์รวมที่ประกอบด้วยสุขภาพ ทั้ง 4 มิติ ได้แก่ มิติสุขภาพทางกาย มิติสุขภาพทางจิตใจและอารมณ์ มิติสุขภาพทางสังคม และมิติสุขภาพทางจิตวิญญาณแลปัญญา ดังนั้น ควรมีการศึกษาการสื่อสารสุขภาพในสื่ออื่น ๆ ด้วย ซึ่งมีอีกหลายประเด็นให้ศึกษาได้ เช่น การศึกษาเรื่องการสื่อสารที่สร้างมีอิทธิพลต่อการสร้างเสริมสุขภาพของประชาชนในสื่อโฆษณา การสื่อสารผ่านรายการวิทยุเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพเยาวชนไทย